

КАМУНІЗМ — КАСМАДРОМ НАВУКІ

Прэс-канферэнцыя, прысвечаная касмічнаму палёту Андрыяна Нікалаева і Паўла Паповіча *

Вярнуўшыся з чарговага касмічнага рэйса, савецкія касманаўты сустракаюцца з журналістамі — гэта стала ўжо традыцыяй.

Прэс-канферэнцыя адбываецца ў будынку Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта на Ленінскіх гарах. Наладжаюць іх Акадэмія навук СССР і Міністэрства замежных спраў.

Тут на пытанні замежных журналістаў адказвалі першыя савецкія касманаўты Юрый Гагарын і Герман Цітоў, а цяпер іх ужо чацвёра. Андрыян Нікалаев і Павел Паповіч зрабілі новы крок на шляху асваення космасу, памножылі славу сваёй Радзімы.

З велізарнай цікавасцю больш як 2000 чалавек слухалі прамовы вучоных, якія расказвалі аб першых выніках бяспрыкладнага зорнага палёту, што замацаваў у стагоддзях прырытэт савецкай навукі і тэхнікі ў асваенні нязведаных прастораў Сусвету на карысць чалавецтву.

Уступнае слова сказаў, адкрываючы прэс-канферэнцыю, прэзідэнт Акадэміі навук СССР акадэмік М. У. Келдыш.

Ён гаварыў аб бяспрыкладным групавым палёце караблёў «Усход-3» і «Усход-4», аб тым, што «шлях у космас, адкрыты Юрыем Гагарыным і Германам Цітовым, становіцца шырокай дарогай, якая вядзе чалавецтва да новых перамог розуму і працы».

Ён сказаў далей:

— Працяглы групавы касмічны палёт — гэта выдатны падзвіг вучоных, канструктараў, інжынераў, рабочых, выдатны падзвіг дастойных сынаў нашага народа лётчыкаў-касманаўтаў Андрыяна Рыгоравіча Нікалаева і Паўла Раманавіча Паповіча. Іх мужнасць, умненне, арганізацыйнасць забяспечылі правядзенне першага ў свеце групавога палёту, які ўпісаў новую слаўную старонку ў летапіс падзвігаў савецкага народа, савецкай навукі і тэхнікі, зробленых у імя Радзімы, у імя міру і прагрэсу ўсяго чалавецтва.

Пасля М. У. Келдыша выступіў прафесар У. І. Яздоўскі.

— Сярод мноства праблем, ад вырашэння якіх залежыць поспех будучых касмічных падарожжаў, адной з найбольш істотных з'яўляецца праблема працяглага ўздзейнічання на чалавека комплексу фактараў касмічнага палёту, — гаворыць У. І. Яздоўскі.

Прафесар Яздоўскі адзначае найбольш важныя навуковыя задачы медыка-біялагічных даследаванняў пры палётах касмічных караблёў «Усход-3» і «Усход-4».

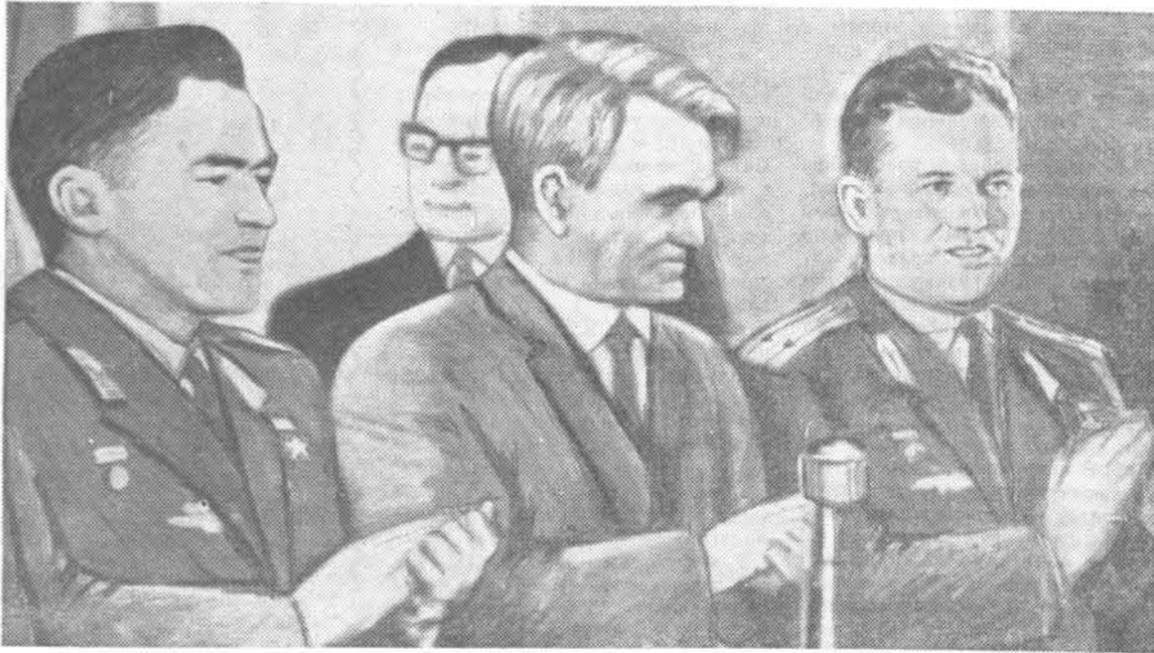
Акадэмік Благанраваў расказвае аб выдатных касмічных караблях, на якіх рабілі зорныя рэйсы А. Нікалаев і П. Паповіч.

— Дастойна ўвагі, — сказаў акадэмік Благанраваў, — тая паслядоўнасць, з якой ажыццяўляецца ў нас у Савецкім Саюзе авалоданне касмічнай прасторай, калі крок за крокам ставяцца новыя задачы прадстаўляючыя развіццё і ўдасканаленне папярэдніх дасягненняў, і тая мэтаанакіраванасць, з якой праводзіцца ў жыццё ідэя пакарання космасу на карысць чалавеку.

Усе касмічныя даследаванні, ажыццяўленыя ў нас, прасякнуты адзінай мэтай, мэтай развіцця навукі дзеля павелічэння ўлады чалавека над прыродай, раскрыцця яе таямніц для таго, каб паўней прымушлі прыроду служыць патрэбам чалавецтва, і дзеля гэтай мэты ажыццяўляецца ўсё большая дальнасць палётаў, усё большая працягласць знаходжання чалавека ў космасе.

Перад журналістамі выступілі Герой Савецкага Саюза лётчыка-касманаўты СССР Андрыян Рыгоравіч Нікалаев і Павел Раманавіч Паповіч.

Капітаны «Усходаў» гаварылі аб узніклым «касмічным пацудзі локця», аб тым, што першы ў гісторыі групавы палёт касмічных караблёў пацвердзіў магчы-

У праэідыуме прэс-канферэнцыі А. Р. Нікалаев, М. У. Келдыш і П. Р. Паповіч.

масць даследавання касмічнай прасторы цэлымі калектывамі.

— Наш групавы палёт, — сказаў Паповіч, — адказаў станоўча на пытанне, ці можа чалавек на працягу некалькіх сутак жыць і працаваць у космасе.

— Мы цвёрда ўпэўнены, што надыдзе такі час, калі вучоных, канструктараў, касманаўтаў розных краін аб'яднуюць свае намаганні.

— Некаторыя паны за акіянам адмаўляюць наш палёт і патрабуюць даказаць, што мы сапраўды зрабілі гэты палёт у космас. Што можна сказаць та кім людзям? Узлятайце ў космас, панове, услед за намі, дагняйце нас, каб бачыць, як лятаюць савецкія касмічныя караблі.

Пасля выступлення касманаўтаў ім было зададзена мноства самых розных пытанняў. Першы адказвае на пытанні П. Р. Паповіч.

Пытанне: Як вы прыязмліліся, у караблі або асобна?

Адказ: Я прыязмліўся гэтак жа, як прыязмліўся Герман Цітоў і Андрыян Рыгоравіч — побач з караблём.

Пытанне: Ці будзе наступны палёт у космас аналагічны гэтаму і накіраваны на тое, каб падрыхтаваць новую групу касманаўтаў для сумесных палётаў у космас?

Адказ: Аналіз матэрыялаў нашага групавога палёту пакажа: ці трэба будзе паўтарыць палёт, ці, магчыма, пойдзем далей.

Пытанне: Ці лічыце вы, што адзін з вас яшчэ раз паліцець у космас разам з новай брыгадай касманаўтаў?

Адказ: З найвялікшым задавальненнем састаўлю кампанію.

Пытанне: Ці знаходзіце вы жыццё ў космасе больш прыемным і цікавым, чым жыццё на Зямлі?

Адказ: Гавораць: «Усюды добра, а дома — лепш».

Пытанне: Ці хацелася б вам, каб ваша дачка Наташа стала першай жанчынай-касманаўтам, ці жанчыны пабываюць у космасе да таго, як Наташа вырасце?

Адказ: Я думаю, што той, хто задаў пытанне, сам адказаў, што жанчыны пабываюць у космасе да таго, пакуль Наташа вырасце.

Пытанне: Які цяпер стан касмічных караблёў? Ці прыгодны яны для далейшага выкарыстання?

Адказ: Калі б мне дазволілі, я з задавальненнем яшчэ злятаў бы не адзін раз на сваім «Усходзе-4».

Пытанне: Чым вы харчаваліся ў час палёту, якія напіткі ўжывалі?

Адказ: Я павінен сказаць: елі мы самую сапраўдную зямную ежу, ужывалі толькі безалкагольныя напіткі.

Пытанне: Якая адлегласць паміж касмічнымі караблямі была мінімальнай?

Адказ: Мінімальная адлегласць паміж караблямі была каля 5 кіламетраў.

Пытанне: Чаму не ўпаміналася вага «Усхода-3» і «Усхода-4»?

Адказ: Вага кожнага з іх каля 5 тон.

Пытанне: Вы займаліся ў космасе гімнастыкай. Ці дастаткова было месца і ці выконвалі вы скачкі?

Адказ: Месца было дастаткова. Мы з задавальненнем выконвалі фізічныя практыкаванні. А скачкі ў бязважкасці ў космасе я даю магчымасць рабіць карэспандэнту.

Пытанне: З чаго вы пілі сок і іншыя вадкасці і ці вылівалася вадкасць, ці распырсквалася яна?

Адказ: Я ўжо гаварыў у сваім выступленні, што вадкасць у нас знаходзілася ў тубах. Яна не распырсквалася, не разлівалася, калі гэтага я не хацеў.

Пытанне: Ці пілі вы лякарствы супраць укачання?

Адказ: Наогул не ўжываю лякарстваў.

Пытанне: У космасе вы займаліся англійскай мовай. Якую кнігу вы чыталі?

Адказ: Падручнік англійскай мовы для вышэйшых навучальных устаноў.

Пытанне: У заходнім, асабліва ў амерыканскім буржуазным друку распаўсюджваецца версія аб тым, што быццам бы ваш касмічны палёт стварэе «пагрозу» Захаду. Што вы можаце сказаць з гэтай прычыны?

Адказ: Як вы самі пераканаліся, мы з Андрыянам Рыгоравічам вельмі мірныя людзі. Летаючы вакол нашай планеты, мы перадавалі ўсім народам зямнога шара і ўсім людзям добрай волі самыя лепшыя пажаданні ва ўмацаванні міру і дружбы паміж народам.

Пытанне: Ці не дрыжэлі ў вас калені ў час палёту, калі вы ўспаміналі амерыканскіх журналістаў?

Адказ: Моцнае пытанне! Павінен сказаць па сакрэтах, што ў нас не дрыжэлі калені, нават калі мы падымаліся ў космас і спускаліся. А перад амерыканскімі журналістамі нам тым больш дрыжаць няма чаго.

Пытанне: Многія органы амерыканскага друку з вялікім раздражненнем адмаўляюць сувязь паміж палётам нашых касманаўтаў і тым, што яны былі запушчаны сацыялістычнай дзяржавай, а іх пілотамі былі камуністы. Сцвярджаюць, што сацыялістычная сістэма тут ні пры чым.

Адказ: Да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі было вельмі многа таленавітых вучоных: Цыялкоўскі, Кібальчыч і многія іншыя, але яны не маглі свае ідэі і

думкі ўвасобіць у справах. Толькі Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя дала магчымасць поўнасцю раскрыць нашым народным талентам. Магу прывесці такі прыклад: я цяпер лётчык-касманаўт, а бацька ў мяне просты рабочы, качагар. Так што сацыялістычная сістэма вельмі прычыма! Іменна сацыялістычная сістэма якраз і з'яўляецца той стартавай пляцоўкай, адкуль мы запускаем свае цудоўныя касмічныя караблі.

М. У. Келдыш: Ёсць пытанні да А. Р. Нікалаева. Я прашу яго адказаць.

Пытанне карэспандэнтаў «Апошні звестак па радыё»: Паведамлялася, што ў праграму групавога касмічнага палёту ўваходзіла свабоднае лятанне касманаўтаў у кабіне «Усход-3» і «Усход-4». Колькі разоў вы пакідалі крэсла касмічнай кабіны, якія навуковыя эксперыменты вы праводзілі ў такія моманты?

Адказ: Кожны дзень праводзілі такія эксперыменты — адзязванне, выхад з крэсла, і нават на даволі працяглы час. Кожны эксперымент займаў каля гадзіны. У адзязваным становішчы выконваліся многія работы: я трымаў сувязь з «Беркутам», гэта значыць з Паўлам Раманавічам, трымаў сувязь з Зямлёй, выконваў розныя пробы, вёў назіранні і працаваў з усёй апаратурай кабіны.

Пытанні карэспандэнтаў газеты «Москау Ньюс»: Ці ёсць у вас сярод касманаўтаў не толькі лётчыкі, але і вучоныя, і як далёка, на вашу думку, той час, калі ў космас змогуць лятаць людзі без спецыяльнай падрыхтоўкі?

Адказ: Па першай частцы пытання, у нас ёсць прадстаўнікі розных спецыяльнасцей сярод касманаўтаў. Другая частка пытання, той час, калі непадрыхтаваны чалавек зможа паліцець у космас, не так далёка.

Пытанне карэспандэнта «Дэйлі ўоркер»: Ваш палёт зрабіў чувашскі народ вядомым усяму свету. Ці пасылалі вы прывітанні ў час палёту на чувашскай мове?

Адказ: Мой народ і раней быў вядомы як раўнапраўны народ СССР. Я, пралятаючы над нашай тэрыторыяй, перадаваў усяму савецкаму народу гарачыя віншаванні і прывітанні з космасу. Я лічу, што мае прывітанствы словы адносіліся да ўсяго савецкага народа.

Пытанне карэспандэнта венгерскай газеты «Непсабадшаг»: Ці фатаграфавалі вы або здымалі кінаапаратам з борта караблёў? Ці ведалі вы, у якія мінуты вас з Зямлі бачаць тэлегледачы?

Адказ: Я фатаграфавалі Месяц, усход. Гэта вельмі прыгожае відзішча. Здымаў узбярэжка. Не ведаю, што атрымаецца.

Пасля таго, як праявіць, паглядзім.

Я заўсёды быў у курсе спраў, калі перадавалі бартавыя тэлеперадатчыкі і калі ўключаліся лямпы асвятлення кабіны. Я стараўся паказаць іменна бязважкасць, спецыяльна пускаяў бартавы журнал, аловак, бінокль. Не ведаю, ці ўбачылі вы гэта. Паказваў сваё самаадчуванне, паднімаў палец — выдатнае!

Пытанне: Ці мелі вышы палёты якія-небудзь ваенныя мэты? Маглі б вышы касмічныя караблі быць выкарыстаны для выканання ваенных задач, напрыклад для вядзення фотаразведкі? Ці могуць вышы караблі несці на борце ядзерную зброю?

Адказ: Нашы караблі «Усход-3» і «Усход-4» выкарыстоўваліся і ў будучым будуць выкарыстаны толькі ў мірных мэтах. Ніякіх бомб мы не бяром. Калі ўжо аб гэтым ідзе гутарка, то, апрача караблёў, ёсць жа ў нас ракеты, якія могуць даставіць, што трэба і куды трэба.

Пытанне: Калі б было падпісана міжнароднае пагадненне аб усеагульным і поўным раззбраенні, у якой галіне маглі б супрацоўнічаць СССР і ЗША ў справе асваення космасу? Якой маглі б быць роля Францыі ў такім супрацоўніцтве?

Адказ: Калі б было падпісана такое пагадненне, не толькі Францыя, але і ўсе краіны ад гэтага толькі выгадалі б і тады космас выкарыстоўваў б толькі ў мірных мэтах, не так, як цяпер, калі амерыканцы на вялікіх вышынях узрываюць атамныя бомбы.

М. У. Келдыш: Я яшчэ адкажу на невялікую колькасць пытанняў.

Пытанне карэспандэнта ВІ-ВІ: Ці будуць дапушчаны заходнія карэспандэнты на наступны запуск?

Адказ: Карабель «Усход» выводзіцца на арбіту з дапамогай ракет. Мы гэту ракету выкарыстоўваем і збіраемся выкарыстоўваць у мірных мэтах. Але пакуль некаторыя палітычныя дзеянні яшчэ заклікаюць да вайны, мы павінны прыберасці гэту самую дасканалую, самую магутную ракету і для абароны і не можамо раскрыць гэтых сакрэтаў. Таму давайце так дамовімся: калі вы зможаце пераканаць вашы ўрады падпісаць дагавор аб раззбраенні да наступнага запуску, тады я разам з касманаўтамі бяруся пераканаць наш урад дапусціць вас на запуск.

Пытанне: У якой ступені была адзначана радыяцыя на прыборах савецкіх караблёў «Усход-3» і «Усход-4» ад выбуху амерыканскай атамнай бомбы на вялікай вышыні?

Адказ: Вось гэта пытанне сур'ёзнае і істотнае: натуральна, што не ведаючы абстаноўкі, якая ўтварылася пасля амерыканскага выбуху, мы ніколі не рашыліся б пусіцца касманаўтаў на арбіту, і я хачу сёе-тое расказаць аб гэтай абстаноўцы.

Я павінен сказаць, што, як вам вядома, цяпер вялікая колькасць спадарожнікаў без чалавека, з аўтаматычнай апаратурай, спадарожнікаў, запушчаных Савецкім Саюзам, лятае ў космасе. На гэтых спадарожніках ёсць прыборы, якія вымяраюць розныя фізічныя параметры ў космасе. Мы дастаткова добра ведаем абстаноўку, якая стварылася пасля амерыканскага выбуху.

На працягу многіх дзён пасля выбуху нельга было б выпускаць чалавека ў космас. Больш таго, на больш высокіх арбітах і цяпер нельга пусіцца чалавека ў космас. На той арбіце, якая была выбрана, тыя вынікі, якія былі да моманту запуску, расцаліся. Нашы вучо-

ныя, якія займаюцца даследаваннем космасу, і нашы касманаўты лічаць, што для даследавання космасу, для гэтай найбольш буінай праблемы сучаснасці амерыканскі выбух зрабіў дрэнную паслугу.

ТЭМЫ ЗАКРАНАЮЦА ВЫДАТНЫЯ

Пісьмо ваша ад 10 ліпеня атрымаў. Шчыра дзякую за прыгожыя паштоўкі, асабліва за паштоўку з партрэтам нашага вялікага беларускага паэта Янкі Купалы.

Слухаў вашы радыёперадачы. У мяне склалася ўражанне, што пастаноўка работы ў вас добрая, праграма і тэмы, што закранаюцца ў радыёперадачах, выдатныя!

Мне асабіста спадабалася наступнае: канцэрт салісткі оперы і балета Тамары Ніжнікавай, перадача «Беларусь на міжнароднай арэне» і фельетоны Леаніда Прокшы «Бабурнацы закрываюць Амерыку», «Камедыянты». Малайчына, Леанід, б'е гэтых гадзю не ў брыво, а проста ў вока!

Мне хочацца дапамагчы вам у вашай пачэснай працы. Таму высылала вытрымкі з мясцовых газет, якія выкрываюць сутнасць хвалёнага «вольнага свету». Газета «Більдцайтунг», напрыклад, паведамляе, што 200 чыгуначных вагонаў агуркоў выкінуты на сметнік толькі таму, што жывадзёры-купцы хацелі зарабіць яшчэ больш грошай. Прадаць па ўмеранай цане яны не згадзіліся і палічылі больш прыбытковым выкінуць столькі чалавечай працы і гародніны на сметнік! Няхай лепш гніе, але цана павінна быць прыгоднай для купцоў!

Многа ёсць тут такіх прыкладаў, але ўсіх не апішаш! Тут, на Захадзе, узмоцнена прапагандуецца догма аб тым, што таварыства «вольнага свету» нібы пабудавана на хрысціянскай маралі. «Мы — хрысціяне!», — крычаць гэтыя паны. А камуністы, маўляў, адваргаюць бога. І вось мне тут даводзіцца часта задаваць гэтым «хрысціянам» пытанні: чаму ў іх сярод моладзі такая высокая злачыннасць, якая з кожным годам яшчэ больш павялічваецца? Чаму ўсе турмы перапоўнены моладдзю і падлеткамі? Чаму гэта «хрысціянскае таварыства» нараджае такіх вылюдкаў, якія гвалцяць пяцігадовае дзіця і выкідваюць цела ў славетную раку Рэйн? А гэта ж не адзінкавы выпадок. Толькі за тры месяцы (красавік — чэрвень) тут такім спосабам загінула сем дзяўчынак ад 5 да 14-ці гадоў! (І гэта толькі ў адной Нордэрэйвстфален!)

Як правіла, на мае пытанні ніхто толкам адказаць не можа. Ды і што могуць адказаць гэтыя

«хрысціяне»? Аб якой маралі можа ісці гутарка, калі дзіцяці з малых год убываюцца ў галаву воўчы закон нажывы за кошт іншага (бліжняга), калі моладзь, якая не мае сродкаў, вымушана наведваць брудныя прытоны і іншыя падобныя ўстановы. А якія забавы адбываюцца ў такіх «культурных» месцах, агульнавядома. Вось такая моладзь расце ў «вольным хрысціянскім» свеце.

На гэтым да пабачэння. Са шчырым прывітаннем да вас суайчыннік і зямляк

Цімафей К.

ФРГ.

РАДЗІМА мая дарагая...

Я часта слухаю вашы перадачы з 10 гадзін 30 мінут і да 11 гадзін 30 мінут. Яны мне вельмі падабаюцца. Дарагія для мяне навіны прыносяць голас Беларускага радыё, яго нельга слухаць без хвалявання. А родныя песні... Я ніяк не магу наслухацца іх. Калі перадача падыходзіць к канцу і гаворачь: «Спакойнай ночы, землякі і зямлячкі», сэрца пачынае біцца ад радасці, што «спакойнай ночы» пажадала родная зямля. Як мне і ўсім тым, хто слухае радыё, становіцца лёгка на сэрцы, што нас Радзіма не забывае, хоць мы і жывём далёка-далёка ад яе, на чужыне.

Але я, як і многія іншыя суайчыннікі, таксама моцна люблю нашу вялікую, магутную, непераможную Радзіму-маці.

Дарагія сябры з Беларускага радыё! Як мне хочацца, каб вы выканалі, калі вядома, не цяжка, мае любімыя песні, якія для мяне вельмі дарагія: «Жураўлі», «Спявае салдат», «Рідна маты мая», «Як хораша, калі вясна».

Яшчэ раз хачу сказаць, што я ганаруся сваёй Радзімай-маці, сваім народам. Гэта ж народ-герой! Жывём мы далёка і ад сваёй Радзімы, і ад свайго народа. Але часам ты, дарагая, любімая Радзіма-маці, такая блізкая, што твой сонечны прамень нас знаходзіць, сагравае ўсёды, дзе б мы толькі ні былі. Дзякуй табе за гэта, наша вялікая, магутная, любімая, ніколі незабытая краіна.

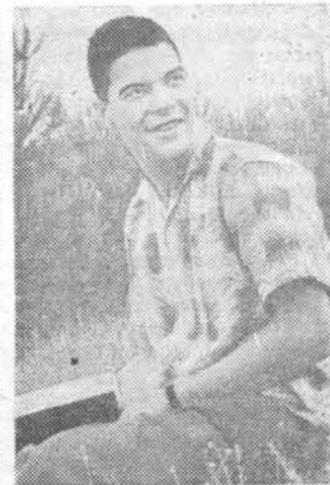
Дарагія таварышы, я вам напісала пісьмо, як толькі закончылася ваша перадача: без 15 мінут гадзіна ночы. І як заўсёды, кладуся спаць з думкамі аб Радзіме.

Днямі я чула песню «Хотят ли русские войны?». Як бярэ яна за сэрца! Так, рускія не хочаць вайны. Рускі народ хоча толькі міру, дружбы. І я, жанчына, маці траіх дзяцей, таксама хачу гэтага. Маёй старэйшай дачцы будзе 16 год. Яна была ў 1961 годзе ў лагеры «Крыжоўка» пад Мінскам. Засталася вельмі задаволеная сваёй паездкай, якую і да гэтага часу не можа забыць. Яна часта піша і атрымлівае пісьмы з горада Мінска ад піянераў.

Усе мы хочам міру і будзем яго берагчы. Не дапусцім, каб нашу любімую Радзіму аблівалі гразю, будзем абараняць яе, заўсёды гаварыць праўду аб Савецкім Саюзе. Няхай будзе Мір, Братэрства, Роўнасць і Дружба на ўсёй планеце!

Мы, жанчыны, будзем берагчы мір і дружбу!

Ваша суайчынніца **Тамара КРАСІЛЬНІКАВА**.
Бельгія.

Бора ПУРУНЕН
У Мінску цудоўныя магазіны. Агавіла першы паверх ГУМа. Тут многа прыгожых рэчэй. Я купіў у падарунак маме набор духоў, матрошку і драбляныя лыжачкі.

Іра ПАВАЛЯЕВА
Калі я ехала ў піянерскі лагер, мае сябры з Фінляндыі праслі мяне вывучыць як мага больш савецкіх песень. У лагеры мы часта выступалі, і я развучыла многа піянерскіх песень і танцаў.

Шура ГРОМАВА
Я люблю спорт. У лагеры ім можна было займацца, колькі хочаш. А потым мы правялі міжлагерную спартакіяду. Да нас у госці прыйшлі піянеры з іншых лагераў, і мы спаборнічалі на скачках у даўжыню, вышыню, у беге, у плаванні. У спартакіядзе прымамі ўдзел амаль усе.

Зоя ЦЮРЫНА
Мне назаўсёды запамняцца цудоўныя савецкія людзі, якія так уважліва ставіліся да нас: наша выхавальніца Эльміра Паўлаўна, ваяцкая Ніна, работнікі газеты «Голас Радзімы», якія ўвесь час прыязджалі да нас, праводзілі цікавыя гутаркі, фатаграфавалі, зрабілі нам памятныя падарункі.

Гаворыць МІНСК!

Дарагія землякі! Цяжкі лёс закінуў вас далёка ад родных мясцін — берагоў Заходняй Дзвіны і Нёмана. Дняпра і Буга, даўно не чулі вы гоману палескіх дуброў і Налібоцкай пушчы, даўно не бачылі беланогіх бярозак, што вядуць па вясне карагоды на квітнеючых палінах. Мы ведаем, што вы нямала чулі аб роднай зямлі, але весткі гэтыя не заўсёды даходзілі да вас з вуснаў сяброў. А кожны ж чалавек хоча ведаць праўду аб сваёй краіне. Хоча, каб дзеці яго нават на чужыне далёкай любілі Радзіму бацькоў і ганарыліся ёю.

Падтрымліваючы вашы пажаданні, Беларускае радыё, акрамя звычайных перадач, наладзіла штодзённыя перадачы для вас на кароткіх хвалях. У гэтых перадачах вы пачуеце весткі з родных мясцін, паведамленні з межных краін, праўдзівыя расказы аб тым, што робіцца на белым свеце.

Мы будзем знаёміць вас з поспехамі ў гаспадарчым і культурным развіцці савецкай Беларусі, раскажам аб росце дабрабыту нашых людзей, аб жыцці і працы вашых сваякоў і знаёмых.

Радыёхвалі данясучь да вас прыгожую музыку канцэртаў, складзеных з твораў лепшых кампазітараў, а таксама цудоўныя беларускія песні. Перад нашым мікрафонам выступяць вядомыя беларускія пісьменнікі, дзеячы навукі і мастацтва.

З нашых перадач вы даведаецеся, як у некалькі глужой беларускай вёсцы загаманілі матары трактараў, камбайнаў, аўтамашын, засвяціліся вокны школ і бальніц, народных тэатраў і універсітэтаў, даведаецеся аб тым, як былы лапцюжны беларус стаў гаспадаром зямлі, краіны, свайго ўласнага лёсу.

Слухайце нас, дарагія землякі, кожны дзень на хвалі 31 метр (ці 9520 кілагерцаў) і на хвалі 41 метр (ці 7380 кілагерцаў) ад 22 гадзін 30 мінут да 23 гадзін 30 мінут па сярэднеўрапейскаму часу.

Раім вам запрашаць да сябе знаёмых і суседзяў, каб сумесна слухаць весткі з Радзімы і абмяркоўваць нашы перадачы. Вашы думкі аб іх, прапановы і пажаданні просім накіроўваць па адрасу: СССР, Мінск, Беларускае радыё.

Слухайце нашы перадачы! Слухайце голас Радзімы! Беларускае радыё.

Радыёперадачы Беларускай сенцыі Камітэта за вяртанне на Радзіму і развіццё культурных сувязей з суайчыннікамі для Заходняй Еўропы адбываюцца ў наступным парадку:
Па серадах — ад 23 гадзін па сярэднеўрапейскаму часу на хвалі 31 метр (ці 9520 кілагерцаў) і на хвалі 41 метр (ці 7380 кілагерцаў);
Па нядзелях — ад 8 гадзін раніцы па сярэднеўрапейскаму часу на хвалі 30,83 метра і 227 метраў.

Вы гаварылі праўду

Дарагія грамадзяне з Мінскага радыё! Пісьмо ваша, у якім вы паведалі мне аб выступленні ў эфіры маіх родных, я атрымаў на 5 дзён раней. Я вельмі ўзрадаваўся і вельмі чакаў таго 4 жніўня і трых мінут, чакаў у трывозе і нецярпліваці разам са сваімі блізкімі і сябрамі. І вось апошнія паўмінуты, і я ўжо ўключыў 6-лямпавы прыёмнік. І тут, як заўсёды, урываюцца першыя словы: «Гаворыць Мінск». Далей паведамляюць мае імя і прозвішча. Вы чыталі маю просьбу да вас, мае пісьмо, і ўсё, што вы гаварылі, была чыстая праўда. Я сядзеў, слухаў, сэрца маё радалася, і я быў моцна ўсхваляваны. Я цвёрды плакаць, але ў гэты час у мяне слёзы ліліся, проста я свету не бачыў. Гэта вялікая радасць, першая ў маім жыцці. 23 гады не бачыў любімай Радзімы, родных, знаёмых і сяброў.

Павел Сёмуха, выхадзец з Заходняй Беларусі, які больш дваццаці год жыве за граніцай, паведаміў аб тым, што ён рэгулярна слухае радыёперадачы на кароткіх хвалях з Мінска.

Па просьбе Сёмухі Беларускае радыё падрыхтавала (у запісу на плёнку) выступленне яго сястры Шыбут А. Д. і яе дзяцей Алены і Сяргея (вёска Дунайчыцы Клецкага раёна Мінскай вобласці). Побач з гэтым у перадачу было ўключана пісьмо самога Сёмухі, каментарый карэспандэнта радыё і некалькі музычных нумароў.

Аб часе перадачы (4 жніўня г. г.) Сёмуха быў загадка папярэджаны пісьмом і па радыё. Нядаўна ад яго з Лондана атрымана пісьмо наступнага зместу:

У канцы праграмы я пачуў маіх родных. Чуў я голас сястры, але яе голас не той, што раней, калі я з ёй размаўляў з вока на вока, нібы якіхці іншы. Я разумею, папершае, старэйшыя гадзі, а па-другое, кожны

голос у рупары мяняецца. Чуў Алену — дачку сястры, чуў Сяргею. Мне вельмі спадабаўся яго верш аб Радзіме.

Дарагія і шматпаважаныя грамадзяне з Мінскага радыё! Вы і Радзіма зрабілі для мяне вялікую паслугу, за якую я не ведаю, як аддзякаваць. Я нямала чытаў і цяпер заўсёды чытаю. Усю гісторыю прачытаў, а яшчэ даволі ўбачыў сам за маё жыццё.

Радзіма, гісторыя ведае, колькі праліта крыві, слёз і гора, асабліва ў апошнюю вайну. Мір табе, Радзіма! Квітней і весяліся! Мір усяму свету!

Павел СЁМУХА.
Англія.

Шчырае дзякуй!

Шлём сардэчнае прывітанне работнікам Беларускага радыё. Вашы перадачы слухаем з вялікай цікавасцю. Прыём на хвалі 41 метр выдатны. Шчырае дзякуй за тое, што вы даеце нам магчымасць слухаць голас роднай Бацькаўшчыны.

Група суайчыннікаў з Англіі.

Пэдынгстан.

ВЯСНА СТАРАЖЫТНАГА ГОРАДА

Полацку — 1100 год

ГАНАРУСЯ!

Родным, дарагім і бліжнім для мяне стаў старажытны Полацк. На маіх вачах ён адбудоўваўся, паўставаў з руін. У велічнай красе і росквіце сёння сустракае ён свой слаўны юбілей — 1100-годдзе.

Мне прыемна бачыць у Полацку рыштаванні новабудуўляў, стрэлы вежавых кранаў на будаўнічых пляцоўках. Кожны жыхар нашага горада ганарыцца такімі гігантамі прамысловасці рэспублікі, як нафтаперапрацоўчы завод, завод шкловакна і іншыя.

Цудоўны сённяшні Полацк, цудоўныя і яго людзі!
З. ТУСНАЛОБАВА-МАРЧАНКА,
Герой Савецкага Саюза.

Полацк. Уваход у клуб з вуліцы Л. М. Талстога.

Рыгор БАРАДУЛІН

СЯБРУ І СУСЕДУ

Адмалку ты бліжкі мне і дарагі,
Як цёплая скібка жытня.
Яшчэ не бачыў Дзвіны берагі,
Саборы твае старажытныя,
А ўжо абаранкам тваім хрупачеў —
Гасцінец прывезены з Полацка!
Вятры празджджаліся ў стрэх на хрыбце,
Зіма галасіла полазам.
З-пад Полацку сонца ўзыходзіла ў нас,
Хавалася к вечару ў зараснік.
Ад Полацка, як пачалася вайна,
Нам відна было ад зарыва.
Суседзе, знаёмы мне кожны твой кут,
Ды часу не маю астацца я.
Сягоння спяшаюся на «Нафтабуд» —
Прыехаў і зноў на станцыю.
Суседзе, мне любы твой сын малады,
А ён сямігодкі першынец.
Па сэрцу ягоня скарар, халады,
І тэмпы і спрыя незавяршанасць.
Тут гладзяць бетон, быццам хлеб падавы.
На фоне зімы па-ранейшаму
Міліцы гварды радавы,
Нібыта снігір чырванеецца.
У поіску верным рук не разняць.
Грымш ты, стары, вясяллямі.
Мае землякі і мая радня
На «Нафтабудзе» селяцца.
Я рады, суседзе, за сына твайго,
Мяняць нам з табою прафесіі!
З-пад «Нафтабуда» для краю ўсяго
Сонца ўзыходзіць весняе.

НЕ АДНОВІШ, НЕ ПРЫПОМ-
НІШ кожны дзень з тысячы
ста год, якія адшумелі над гэтым
горадам. Але ўсё-ж мы многае ве-
даем аб ім, аб яго гісторыі, аб бы-
лой магутнасці, аб змрочных гадах інішаземнага прыгнёту, аб людзях
якія не раз узнімаліся на свяшчэнную барацьбу, «супраць лютых
мучыцеляў, ганарыстых, гнейных».

Многае тут нагадвае пра тыя далёкія часы. Узвышаецца на крутым
беразе Дзвіны белакаменны Сафійскі сабор, неўміручае тварэнне невядо-
мага доўліда. На земляным вале, насыпаным па загаду Івана Грознага ў
вусці Палаты, аб нечым шэпчацца маладыя дрэвы. Тойніцца дзетвара ў
доміку Пятра Першага. Тут цяпер дзіцячая бібліятэка.

Сягоння старажытны горад апрануўся ў святочнае ўбранне.
І калі ідзеш па яго вуліцах, адчуванне такое, быццам усе легендарныя
герой, слаўныя землякі збіраюцца прыняць удзел ва ўрачыстасці. Гля-
дзяць на сваіх патомкаў Георгій Скарына і Сімеон Полацкі, герой
Айчынай вайны 1812 года генерал Кульнеў і герой Порт-Артура Кан-
раценка.

Так, палачанам пашанцавала. У тыя дні, калі яны адзначалі юбілей
свайго горада, уся краіна, усё чалавецтва ўшаноўвала герояў нашай эпо-
хі, камуністаў-касманаўтаў Андріяна Нікалаева і Паўла Паловіча. І гэты
вялікая падзея ўжо ўвайшла ў гісторыю старажытнага горада: імёнамі
адважных сыноў Савецкай Айчыны названы дзве вуліцы. Так, слаўнае мі-
нулае трывала пераллялася з яшчэ больш велічным сучасным, яно жыве
ў сучасным, яно неабходна будучаму.

Мінулае, данапаае нам гарача любіць сваю вялікую Радзіму, бера-
чы свяшчэнныя традыцыі яе народа. Але ў горада над Дзвіной не толькі
слаўнае мінулае. Слаўны яго сягонняшні дзень, напоўнены грукатам бу-
доўляў. Старажытны горад выглядае зусім юным — ён перажывае новую
маладосць.

Да святочных дзён

Полацк, які адзна-
чаў у жыцці сваё
1100-годдзе, выглядаў
святочным і прыго-
жым. Усюды на буль-
варах, скверах, на ма-
лаўнічым беразе За-
ходняй Дзвіны, у вок-
нах магазінаў красуец-
ца памятная дата: «По-
лацку — 1100 год».

Каля гістарычнага
будынка былога кадэц-
кага корпуса абстала-
вана цікавая вітрына,
якая прыцягвае ўвагу
палачан і шматлікіх
гасцей старажытнага
горада. На вітрыне —
храналогія гісторыі
Полацка, першае ўпа-
мінанне аб якім адно-
сіцца да далёкага 862
года ў летапісу «По-
вести временных лет».
Многае пабачыў, мно-

гае перажыў горад за
сваё жыццё.

Сакратар гарадско-
га камітэта партыі
А. В. Міцкевіч раска-
заў, што большасць вя-
дучых прадпрыемстваў
горада сустрэла сла-
вуты юбілей добрымі
вытворчымі паказчыка-
мі. Паскараецца будаў-
ніцтва гіганта новай
індустрыі — нафтапе-
рапрацоўчага завода,
першая чарга якая
павінна ўвайсці ў строй
у гэтым годзе, Полацк
у рыштаванні нова-
будуўляў. На вуліцах
М. Гогаля, К. Маркса
і многіх іншых рас-
туць добраўпарадкава-
ныя жылыя дамы, го-
рад азеляняецца і пры-
мае ўсё больш прыго-
жы выгляд.

Кандытарскі цэх кан-

сервавага завода вы-
пусціў прадукцыю ў
юбілейнай упакоўцы.
Выдадзены набор па-
штовак з відамі По-
лацка. У Ленінградзе
на Манетным двары
падрыхтаваны сувенир-
ны значок. Гарадскі
Дом культуры разам з
Віцебскім абласным
Домам народнай твор-
часці правялі конкурс
на лепшую карціну і
фатаграфію аб Полац-
ку. Найбольш яркія з
матэрыялаў конкурсу
прадстаўлены на вы-
стаўках. Беларускамі
кампазітарамі да юбі-
лею напісаны новыя
песні, якія ўключаны
ў рэпертуар калекты-
ваў мастацкай сама-
дзеінасці для святоч-
ных канцэртаў. Мясцо-
вы народны тэатр пад-

рыхтаваў пастаноўку
«Чырвоная лінія».

Да святочных дзён
папоўніўся новымі экс-
панатамі мясцовы
краязнаўчы музей, дзе
побач з шырокім пака-
зам мінулага горада
падрабязна расказваец-
ца аб яго сягонняшнім
дні. З Мінска ў музей
дастаўлены карціны,
прывечаныя нафтабу-
ду, і іншыя экспанаты.

Зняты кінафільм аб
Полацку. Шмат яркіх
матэрыялаў аб гісто-
рыі горада апублікава-
на краязнаўцамі ў аб-
ласным і мясцовым
друку.

Старажытны Полацк
перажывае радасную
вясну, другую мала-
досць.

Я. САДОУСКІ.

НАРАДЖАЕЦЦА НАФТАГІГАНТ

чылі школу або тэхнікумы і
толькі ўступалі ў працоўнае
жыццё, і людзі, у якіх быў
жыццёвы вопыт і якія вало-
далі той або іншай прафес-
сій будаўніцтва.

Дзякуючы настойлівасці і
працоўнаму энтузіязму, на
пустэчы за кароткі час вы-
рас добраўпарадкаваны па-
сёлак, у якім цяпер жыве

звыш дзэсяці тысяч чала-
век. Тут ёсць многа магазі-
наў і сталовых, камбінат
бытавога абслугоўвання,
бальніца, паліклініка, не-
калькі дзіцячых ясляў і са-
доў, сярэдняя школа, тэх-
нічнае вучылішча, вячэрні
тэхнікум. Будзеца шмат
культурна-бытавых устаноў.

7 чэрвеня 1958 года была
выкінута першая рыдлёўка
зямлі на будаўніцтве вы-
творчых аб'ектаў завода.
Першая рыдлёўка... А цяпер
тут узвышаюцца гмахі кар-
пусоў, высачынныя каміны
цэц, ёмістасці для нафта-
прадуктаў, ідзе пракладка
розных наземных і падзем-
ных камунікацый.

Здаецца, звычайныя пра-
цоўныя будні. Але варта
прыгледзецца да людзей,
адчуць іх настрой, як мно-
гае, што знешне здавалася
звычайным, паўстае як аса-

бістае, гераічнае. Шмат на-
стойлівасці і кемлівасці ў
гэтыя дні працягваюць ман-
тажнікі «Цэнтрспецбуда»,
якія ўзводзяць берагавую
помпавую станцыю. Праца
на гэтым аб'екце не з лёг-
кіх: заплываюць траншэі,
прыходзіцца ўвесь час ста-
яць у вадзе. Каб пазбег-
нуць апоўзняў, мантажнікі
Мікалай Іваню, Іван Валод-
дзін і Міхаіл Жаўтоў арга-
нізавалі кругласутачную
працу сваіх брыгад і дабі-
ваюцца высокіх паказчыкаў.

Механізатары заслужана
назваюць сталёвымі пля-
чамі будоўлі. Напярэдадні
юбілею Полацка экіпажы
Анатоль Крэменя, Васіля
Булы, Яўгена Паўлёнка вы-
ступілі ініцыятарамі бараць-
бы за званне ўдарных экі-
пажаў камуністычнай пра-
цы. Яны абавязаліся дася-
нуць за пяць гадоў узроўню
прадукцыйнасці працы, за-
планаванага Праграмай
КПСС на першае дзэсяці-
годдзе.

Перад будаўнікамі і ман-
тажнікамі цяпер стаіць ад-
казная задача — здаць у
чацвёртым квартале гэтага
года першую чаргу завода
ў эксплуатацыю.

А. КТАРАУ.

МАЛАДЫЯ СПЕЦЫЯЛІСТЫ

У Полацкім лясным
тэхнікуме адбыўся 40-ы
выпуск стацыянарнага і
8-ы выпуск завочнага
аддзяленняў. Навучаль-
ную ўстанову скончыла
109 чалавек, 58 з іх —
завочна. Адначасова з
уручэннем дыпламаў тэх-
ніка-лесавода больш па-
лавіны выпускнікоў ат-
рымалі дакументы на
права ваджэння аўтама-
шым.

НОВЫЯ ЭКСПАНАТЫ У МУЗЕІ

Полацкі краязнаўчы музей папоўніўся новымі
экспанатамі. Увагу наведвальнікаў прыцягваюць ба-
гатыя матэрыялы, якія расказваюць аб Айчынай
вайне 1812 года. Сярод іх — акварэль мясцовага
мастака Маеўскага, якая адлюстроўвае бой рускіх
войск з французамі ля вёскі Жарцы. Тут жа
партрэт генерала-палачаніна Я. П. Кульнева, па-
чым камандаваннем ля сцен Полацка гераічна за-
магаліся рускія войскі.

У музеі захоўваецца макет помніка рускім воі-
нам, які ў 1850 годзе быў адліты з чыгуны на Лу-
гацкім заводзе і да 1941 года стаяў у цэнтры
Полацка.

Полацк сягоння. Вуліца Камуністычная.

КОРАТКА

- 28 прамысловых прадпрыемстваў По-
лацка выпускаюць вырабы звыш 250 назваў.
- 915 адзінак больш дасканалага абста-
лявання, 28 паточных і канвеевых ліній
устаноўлена на прадпрыемствах горада за тры
гады сямігодкі.
- 938 рацыяналізатарскіх прападоў было
ўкаранена на прамысловых прадпрыемствах і
будоўлях горада ў мінулым годзе.
- Больш за 2000 цяжкавагавых паяздоў
правялі полацкія чыгуначнікі за 7 месяцаў
бягучага года. У іх перавезена каля
400 000 тон грузаў звыш нормы.
- Хутка ўступіць у строй першая чарга
новай цэц. На будаўніцтва яе сёлета асгна-
вана ў 3,3 раза больш сродкаў, чым у
1961 годзе.
- 24 227 квадратных метраў жылой пло-
шчы атрымалі працоўныя горада ў мінулым
годзе.
- Зараз у горадзе 22 медыцынскія ўста-
новы, у якіх працуе 200 урачоў.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Рэдакцыя
газеты «Голас Радзімы».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.